

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână : DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate :
Pe un an 14 fr. pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor. ; până la 200 cuvinte
8 cor. ; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA ȘI ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiunea la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARĂD.

† Episcopul Iosif Goldiș.

— Înarmorântarea. —

Așezat în sala cea mare a reședinței episcoposti, sicriul bogat care conținea rămășițele pământești ale ilustrului Episcop **Iosif Goldiș**, încungiurat de lumânări aprinse, doliu adânc, și rugăciunile ce fără conținere s'au cetit din partea membrilor clerului și elevilor seminariali, a fost un loc de pelerinagiu pentru toți cei ce l'au venerat, l'au iubit și l'au cunoscut.

Duminecă la orele 4^{1/2} p. m. preoțimea și elevii institutului pedagogic-teologic din Arad s'au adunat în biserica catedrală de unde au plecat în conduct la reședința episcopescă pentru transportarea răposatului Arhiepiscop în sfânta biserică.

La reședința episcopescă s'a făcut sigilarea sicriului apoi s'a transportat răposatul în biserica catedrală. Cu ocaziunea acestei transportări conductul s'a compus astfel : În frunte un cleric-ceteț îmbrăcat în stihar negru și purtând crucea, apoi elevii institutului pedagogic-teologic din Arad 4 câte 4, corpul profesoral, bărbații cu praporii, băieții ministranți, doi clerici-ceteți îmbrăcați în stihare negre purtând cârja și coroana episcopescă, preoțimea în ornate, încunjurată de cordonul celorlalți preoți aflători de față, carul mortuar, membrii Consistorului și ai Sinodului eparhial, rudeniile, autoritățile civile și militare, reprezentanții confesiunilor, delegațiunile protopopiatelor și ale comunelor bisericești cu poporul jălitor.

Pe calea dela reședință și până la biserica catedrală s'au făcut trei stațiuni, unde s'a cetit Sf. Evangelie și ecteniile prescrise și anume : a) la

scoaterea sicriului înaintea reședinței episcoposti — b) înaintea edificiului școalei gr.-or. române de fete pe strada Deák-Ferencz și — c) înaintea bisericii catedrale.

Așezându-se sicriul pe catafalcul ridicat în biserica catedralei se face serviciul religios prescris, eară la orele 7 seara s'a făcut priveghearea răposatului Arhiepiscop.

Luni, la 25 Martie v. (6 Aprilie n.) s'a început prohodul. Biserica este în negru. Și cuprinde un imens public. Începând cu Escelența Sa generalul comandant al cetății și cu Ilustritate Sa fișpanul Urbán, sunt de față capii tuturor autorităților.

Prohodul l'au oficiat P. C. Savicarul *Mangra* P. C. Sa archimandritul *Hamsea*, C. Sa protosin celul I. I. Pap, monachii R. Ciorogariu, Ghenadie Bogoevici, Munteanu, Seculici, protodiaconul Dr. Suci, d-nii *protopopii* I. Papiu (Sibiiu) Avr. Păcurar (Dobra), Domșa (Orăștie), Beleş (Arad), G. Sârb (Belint), P. Miulescu (B.-Comloș), Puticiu (Timișoara), V. Hamsea (Lipova), I. Groza (Halmagiu), I. Gorgia (Buteni), Dr. Trailescu (Chișineu), Gurban (B.-Ineu), T. Păcală (Oradia), N. Roxin (Tinca) și preoții Diamandi, G. Pap, Ștefanuț, Vășan, Bo. dea, Babescu, Munteanu, Lungu și Morar.

Cosciugul, așezat pe catafalcul ridicat în mijlocul bisericii, abea se vede dintre cununi. Lumânări mari ard în jur și rudeniile o clipă nu s'au depărtat de lângă raclă.

Vorbirea funebrală a rostit-o P. C. Sa archimandritul A. Hamsea ear deslegarea a citit-o P. C. Sa archimandritul vicar *Filaret Musta* din Caransebeș.

După terminarea prohodului la orele 11^{1/2} a. m., sicriul s'a așezat pe carul mortuar și conductul îl însoțește până la podul Murășului. La acest conduct s'a observat ordinea următoare: În fruntea conductului pășeste un cleric-cetăț imbrăcat în stihar negru, purtând crucea, urmează apoi tinerimea școalelor medii sub conducerea profesorilor, elevii institutului pedagogic-teologic din Arad, corpul profesoral, bărbații cu praporii, băieții ministranți, doi clerici-cetăț imbrăcați în stihare negre purtând lumini, preoțimea în ornate încunjurată de cordonul celorlalți preoți aflători de față, un cleric-cetăț imbrăcat în stihar negru purtând crucea mortului, carul mortuar, membri consistorului și sinodul eparchial, rudeniile, autoritățile civile și militare, reprezentanții confesiunilor, delegațiunile protopopiatelor și ale comunelor bisericești cu poporul jălitor. Conductul acesta a plecat dela biserica catedrală și a trecut prin strada Forray, Szabadság-tér strada Asztalos-Sándor și prin strada Boczkó până la podul Murășului, de unde sicriul a fost însoțit de preoții în ornate la locul de odihnă.

Carul funebru a fost însoțit de un car de coroană conținând următoarele semne de pietate pentru ilustrul defunct:

Coroana (cunună) din partea Consistorului gr. or. rom. în Arad (panglică albă) cu inscripția: »Iubitului și neuitatului său Episcop Iosif«.

»Episcopului Iosif Goldiș in semn de pietate!« Consistorul gr. or. rom. din Oradea-Mare.

»Iubitului meu Arhiepiscop și magistru« (panglică albastră) Vicarul *Vasilie Mangra*.

»Neuitatului meu binefăcător« *V. Goldiș* (alb.)

»Neuitatului Arhiepiscop.« *Dr. Ioan Suciu și familia* (panglică violetă.)

Reuniunea învățătorilor gr. or. români din diecesa Aradului, (alb.)

»Bunului Arhiepiscop«: Corpul profesoral dela inst. ped.-teol. din Arad (roșu.)

»Neuitatului nostru frate și Unchiu.« Fratele, surorile și nepoții (negru.)

Tinerimea gr. or. română pedag.-teol. »Iubitului său protector și Arhiepiscop.«

»Bunului nostru părinte:« Școala superioară de fete (violet.)

Protopopiatul Halmagiului: (panglică neagră)

»Iubitului Arhiepiscop Iosif.«

»Bunului meu fost profesor,« *Dr. G. Alexici* (violet.)

»Iubitului unchiu«: Ioan și Ella (violet.)

»Din profundă stimă«: *Dr. Demian și soția* (negru.)

»Distinsului amic«: *Bonts și soția* (negru.)

»Iubitului Episcop: *Fostul elev Dr. Sever Ispravnic* (vînăt).

»Iubitului părinte sufletesc«: *Vasilie Beleş și soția* (albastru.)

»Bunului nostru Episcop Goldiș: *Ioan Beleş și soția* (vînăt).

Carul mortuar a sosit la mănăstire la orele 4. Clerul sosit mai înainte i-a ieșit spre întâmpinare cu litia. Clopotele mănăstirii sunau a jale ear mulțimea enormă de creștini veniți de prin satele din jur era adânc impresionată. Coșciugul a fost dus în biserică, unde s'a oficiat prohodul de înmormântare; în urmă l'au scos din biserică și l-au așezat în mormântul săpat la dreapta dela ușa bisericeii, în sunetul de jale al clopôtelor și jalnicul: »In veci pomenirea Lui!«

Au asistat la înmormântare delegațiunile celor două consistoare și anume:

Dela *Caransebeș* au venit P. C. Sa vicarul-archimandrit *Filaret Musta*, d-nii *Dr. T. Badescu*, *Dr. P. Barbu* și *T. Barzu*;

Dela *Sibiu* venerații protopopi *I. Papiu*, *Avram Păcurariu* și *Damșa*.

Consistorul din Oradea-Mare a fost reprezentat prin vicarul C. Sa *V. Mangra* protopopii *N. Roxin*, *T. Păcală* și asesorul consistorial *Andrieu Horvat*, preoții *G. Pap* și *N. Diamandi*.

Atât Duminecă după ameazi, când rămășițele mortuare au fost duse dela curtea episcopescă la catedrală cât și Luni, mulțime imensă a participat la funeralii. Intre cei cari au venit să dea onorurile însemnă pe comitele suprem Magnificele domn *Urbán Iván* și vice-comitele *Dálnoky*, primarul *Institoris*, dintre membrii Sinodului și Consistorului *Dr. N. Oncu*, *M. Veliciu*, *Aurel Petrovici*, *Sava Raicu*, *Dr. Halic*, *Dr. G. Popa*, *Dr. C. Ardeleanu*, *Dr. G. Popovici*, protopopul *G. Popovici-Șiria*, protopopul *P. Miulescu* (Banat-Comloș) și *Ioan Groza* (cu o delegație care a adus și o frumoasă cunună), protopopul *Dr. I. Trăilescu*, *Ioan Moldovanu*, preoții *C. Rosa*, *Jurma*, *V. Magdu*. etc. etc.

La Mănăstire s'a ținut un parastas, la care au vorbit părinții protopopi *I. Papiu* din *Sibiu* și *C. Gurban*, relevând meritele ilustrului defunct, al cărui mormânt are să fie un loc de pelerinagii și întărire sufletească.

Seara s'a dat un parastas în sala dela »Mileniu,« unde P. C. Sa părintele protosincol *I. Ig. Pap* a spus cuvinte duiioase în amintirea răposatului arhiepiscop. Apoi s'a ridicat masa, care a decurs cu o solemnitate religioasă.

Chestionarul

despre preoții districtului Consistorului Orădan gr. or. român de anii 1891—1900.

1. Câți preoți chirotoniți în altă diecesă, ori chirotoniți aici dar trecuți în altă diecesă, au intrat respective s'au reintors în sinul acestei diecese? = 1.

2. Câți teologi din altă eparhie s'au așezat ca preoți în această diecesă? = 1.

3. Câți teologi căsătoriți cu fete de mirean s'au chirotonit? = 26.

4. Câți teologi căsătoriți cu fete trecute dela alte confesiuni s'au chirotonit? = 4.

5. Câți teologi căsătoriți cu fete de preot sau învățători din altă diecesă s'au chirotonit? = 1.

6. Câți teologi a solvit tacsă examenului de evaluare? — Deoarece se solvește la casa Consistorului din Arad, aici nu se știe.

7. În întreaga diecesă câți preoți au răposat și fie-care cu câți ani de serviciu? = Cu 1—5 ani serviciu 3; dela 5—10 ani serviciu 4; dela 10—30 ani serviciu 19, preste 30 ani serviciu 17 preoți.

8. Câte preotese văduve au rămas fără prunci, din acestea câte au răposat? — Fără prunci au rămas 6 preotese văduve, dintre cari au murit 2 preotese.

9. Câte preotese văduve au rămas cu prunci,

din acesta câte au răposat? — Fără prunci au rămas 6 preotese văduve, dintre cari a murit 1.

10. Câți prunci și în ce vârstă au rămas orfani de tată și din aceștia câți au răposat? — Orfani au rămas maioreni 18, dintre cari n'a murit nici unul, ear minoreni au rămas 34 înși, dintre cari au murit 3 înși.

11. Câți prunci și în ce vârstă au rămas orfani de tată și de mamă, din aceștia câți au răposat? — Orfani de ambii părinți au rămas 6 maioreni, dintre cari n'a murit nici unul.

12. Câte parochii sistemisate sunt de classa I. câte de classa a II-a, și câte de classa a III-lea? — Pe teritoriul acestui Consistor parochii de classa I sunt 11; de classa a II sunt 21; iar de classa a III-a sunt 245 parochii sistemisate.

13. Câți preoți deficienți incapabili de exercitarea serviciului parochial au fost și la ce vârstă? — Unul la etate de 55 ani; Unul la etate 72; altul la etate de 75 de ani și unul la etate de 88 ani, de tot 4 înși.

Oradea-mare, la 18/31 Martie. 1902.

Vasilie Mangra,
vicar episcopesc.

PREDICĂ

»Și când postiți, nu fiți ca fătarnicii, posomorți; că ei smolesc fețele lor, ca să se arate oamenilor că postesc.«
(Mat. VI., v. 16—17.)

Fraților!

Toate plăcerile lumii trupești ne dau numai o părere de veselie, căci după-ce ele au trecut nu lasă în urma lor decât un gol plin de întristare, lipsind mulțumirea. Dacă vom întreba pe un om, fie bătrân sau tânăr, a căruia viață a fost un lanț de petreceri în desfrânări, nu ne va răspunde decât că a avut o viață desfrănată și neregulată. Un om cumpătat și înțelept, care știe regula patimile trupești supunându-le poruncilor minții celei sănătoase, va avea o viață deși poate plină de suferinți întâmplătoare totuși însă o petrece mult mai în liniște și în pace decât omul desfrănat și care trăește numai în plăcerile trupului ce nu-i aduc decât desgust, turburari, boale, suferințe și apoi un repede și dureros sfârșit. Între aceste două feluri de viață a omului desfrănat și a celui înțelept și cumpătat este o mare deosebire. Veselia sau fericirea celui dintâi este o umbră și un fum, ear' a celui de al doilea este sigură și statornică.

Adevărata bucurie și mulțumire a vieții aceștia o aflăm numai când petrecem o viață

regulată și înțeleaptă, o viață liniștită de furtuna patimilor și dămoltă de valurile poftelor celor fără de orânduială. Mijlocul prin care putem ajunge la a petrece o asemenea viață este postul. Dar, pentru-ca noi să nu ne ostenim înzădar trebuie să știm și în ce chip să postim. Să ne ferim de-a face ca Fariseii, cari pentru a se arăta buni și sfinți înaintea poporului, în zilele de post, fără însă a se înfrâna și a posti în realitate, își smoliau fețele, umblau nespălați, nepțenați, triști, astfel ca poporul încult să-i admire și să-i creadă că sunt preocupați de cele dumnezeiești; dar' ei prin aceasta nu făceau altceva decât să-și capete popularitate și în loc să se îndrepteze deveneau tot mai răi și mai corupți.

A lupta în contra poftelor și a patimilor înseamnă a se înfrâna, și a se înfrâna cineva înseamnă a rămânea credincios celei dintâi porunci pe care Dumnezeu a dat-o strămoșului Adam, când era în paradis, ca pe de-o parte să-i încerce respectul și mai ales dragostea lui față de Creatorul său, ear' pe de-alta să-l facă a înțelege că în viața pământească prima condițiune a existenței fie de aici, fie din lumea viitoare, este înfrânarea, în care scop și Mântuitorul îi recomandă creștinului postul.

Deci, astăzi vom vorbi fraților, despre post, arătând istoria și foloasele lui, dar' înainte de-a veni la aceasta trebuie să arăt ce este postul.

Fraților, postul luat în însemnarea proprie și literară a cuvântului înseamnă: a nu mânca, a se abține de nutreț sau hrană, în conformitate cu învățătura cuvântului lui D-zeu și a sf. Biserici. Dar, el este nu numai abținere ordinară de mâncări, ci este o abținere mai înaltă — sfântă, care constă în îndepărtarea și înstrăinarea de răutăți — și în aceasta constă adevăratul post.

Istoria postului este foarte veche, putem zice că el s'a început chiar dela crearea sau facerea omului. Dumnezeu făcând pe om la început s'a învoit să întrebuințeze spre hrană tot felul de fructe și legume, dar' spre semn de înfrânare i-a poruncit de-a nu se atinge sau mânca din fructele unuia din pomi. După potop, D-zeu, bine-cuvântând lumea nouă și făgăduind de-a nu mai omori tot trupul viu pentru faptele oamenilor, a învoit omului de-a întrebuința și tot ce și viează, oprindu-l însă de a mânca: carne cu sânge. Dar, mai lămurit, începutul postului se vede la Moisi, care vorbind cu D-zeu pe muntele Sinai: nu a mâncat pâine și nu a bătut apă 40 de zile și 40 de nopți. Postul s'a ținut în biserica vechiului Testament cât a ținut și ea însăși, adică: s'a ținut și în timpul lui Moisi și al Judecătorilor și după captivitatea babilonică, ba chiar și azi se ține de toți Israelii. Precum biserica vechiului Testament așa și cea creștină a sfințit și ținut postul chiar dela început. Iisus recunoscând necesitatea postului l'a confirmat prin însuși exemplul său, când, cu puterea sa divină, a postit 40 de zile și 40 de nopți, — și în urmă a arătat că practicarea lui trebuie să fie spre smerenia și umilirea corpului și a pasiunilor sale, ear' nici decum un mijloc de ipocresie și fățarnicie fariseică. Numai astfel considerat postul și cu acest scop practicat, este adevărata virtute și perfecțiune evanghelică, justificând rațiunea impuneri sale de către biserică ca mijloc de pregătire spirituală către zilele cele mai sfinte și maienerate de creștini, către acele care ne reprezintă fapte sau persoane cu care se leagă toată istoria și ființa creștinismului.

Biserica înainte de acele zile sfinte șienerate a instituit postul, pentru-că postul este singurul mijloc pentru realizarea unei vieți virtuose și pioase, este singurul mijloc prin care cugetăm mai mult la cele spirituale și la D-zeu. Postul este arma cea mai puternică contra ispitelor din partea diavolului. El este un mijloc de a ne pune în legătură strânsă cu D-zeu și cu îngerii săi cu cari cei dintâi părinți — Adam și Eva — erau în strânsă legătură cu D-zeu înainte de a păcătui.

Maica cea bună care iubeste pe fiul său și-i dorește binele lui, acelea ce le cunoaște ea că sunt de folos și trebuincioase pentru fericirea fiului său, îl învață și îl sfătuște foarte des. Asemenea și maica noastră biserică plină de minte și înțelepciune, căci are cap pe Domnul Cristos, ne iubeste și ne sfătuște ca pe niște fii ai săi, căci ne-am născut prin sf. Botez, în toate zilele ne învață pentru procopseala noastră cea desevirșită. Procopseala creștinului cea desevirșită este să se împărtășască cu preacuratele taine — trupul și sângele Domnului nostru Iisus Cristos. — Pentru aceea și biserica noastră ne învață cele ce trebuiesc la procopseala noastră suflească pentru-ca să fim vrednici la preacuratele taine. Și învățătura nu este alta fără numai pentru postul cel adevărat, care zice, că trebuie a posti cineva nu numai de bucate și de băutură ci să se depărteze de toate patimile și poftele cele rele ale trupului de care se cade nouă nu numai a nu le face ci nici a le gândi cu gândul. Și numai în asemenea chip creștinul se învrednicește a se comunica cu preacuratele taine.

Când chirurgii voesc să vindece o rană veche, întâi taie și curăță carnea cea putredă și pun acolo medicamente pentru a se vindeca. Mare și înfricoșată și rană veche este la om obiceiul cel rău cu putrezeciunea păcatelor. Deci, de voeste cineva să se învrednicească de a se comunica cu trupul și sângele Domnului nostru Iisus Cristos i-se cade păcătosului întâi să-și curețe păcatele cele putrede, să taie obiceiul lui cel rău cu cuțitul cel tăios al pocăinței cei adevărate. »Teme-te, zice Solomon, și te depărtează de toată răutatea« Și adevărat este că cela-ce are rane de nu s'ar teme de moarte, nu ar lăsa nici cum să-i taie putrezeciunea doctorul. Păcătosul earăși de nu va avea frica lui D-zeu cum că-l va arunca în focul cel vecinic pentru păcatele lui, nu va lăpăda nici odată obiceiul cel rău.

Obiceiurile cele rele care trebuie să le lăpăde omul sunt: neînfrânarea limbei, oprirea mâinii și de jurământuri strâmbă. Acela ce voeste să postească și să-i se ierte păcatele lui și să fie vrednic pentru rai, acela trebuie să țină limba lui curată de tot felul de răutăți, să nu blasteme, să nu hulească, să nu grăiască pe altul de rău, să nu pârască, să nu dea pe alt creștin Satanei, macar fie și cel mai mare dușman al lui, căci aceste deși în glumă le va zice cineva, este păcat de moarte; și nu numai pe altul a blăstema cineva este păcat, ci nici însuși pe sine să nu se blasteme, nici să-și voască moarte, că el numai cu păcatul rămâne, ear moartea nu-i vine; căci moartea și vieța este în mâna lui D-zeu. Și ce e mai rău? Că cel ce blastemă pe altul se întoarce earăși la capul lui, precum zice

Domnul nostru Iisus Cristos. »Din cuvintele tale te voi judeca și te vei osândi.« Să ne oprim mânia și să ascultăm pe David care zice: »Mănieți-Ve și nu greșiți.« Să întoarcem mânia în blândețe și în smerenie, căci mânia dacă apucă loc ce nu face? Ce rău nu lucrează? căci cele mai mari răutăți, mânia le face.

Minciunile și jurământurile asemenea să le lepădăm, care sunt perdere sufletului omului, precum zice David: »perde-vei pe toți cei ce grăesc minciună.« Acest fel de post trebuie să facem, căci în acest fel cere Dumnezeu dela noi, căci lipsirea acelor răutăți, ce am zis, este post adevărat. Pentru aceea dar se cade și noi să facem acum postul cel adevărat, ca să luăm ușurare păcatelor, să fim și vrednici împărăției lui.

Noi trebuie să ducem o viață duhovnicească, dar fiind slabi din natura noastră, avem vrajmași puternici, vicleni, neîmpăcați; contra noastră se înarmează lumea cu toate amăgirile ei, trupul cu plăcerile. — Diavolul cu răutatea și viclenia sa, și numai prin adevăratul post vom putea opri lăncile lor otrăvitoare ce le svirl asupra corpului și sufletului nostru. Ajutorul nostru este înfrânarea, fiind-că ea după cum zice Efrem Sirul »servește de păzitor credincios al sufletului și nepericulos convietuitor al corpului respingând toate ispitele.« Dar, înfrânarea, vor zice mulți, ne ridică ori ce mulțumire. Dar ce fel de mulțumiri? Mulțumiri de acelea, care ne ruinează și sănătatea și puterile, dar nu numai atât, ci ne strica și ne înjosește și înaintea noastre și a altora. »Ferițiți sunt cei curați cu inima că aceia vor vedea pe Dumnezeu.«

Așa dar, fraților, văzând noi ce este postul, care e istoria și foloasele lui, acum, după ce și înțelepciunea lumescă a cunoscut însemnătatea înfrânării, ce ar fi dacă ar exista o societate având deplina înfrânare de către toate patimile lumești?

Dar, fraților, o astfel de societate există de mult, ea este formată de Iisus Cristos; această societate este biserica lui și noi toți încă dela pășirea noastră într'însa ne făgăduim pentru înfrânare. Ce bine, ce frumos ar fi dacă noi am implini această făgăduință sfântă, câte rele s'ar fi precum din mijlocul nostru, câte fericiri noi s'ar fi arătat în societatea noastră. Noi n'am fi cunoscut multe din boalele ce ne bătuse, n'am ști ce este ruina și sărăcia, n'am vedea tineri bătrâni, bărbați suferind de timpuriu de neputințele bătrânețelor, ci am vedea sănătatea și tăria cea îndelungată, avere fără lux, am vedea abundență și fericire, am vedea multe lucruri frumoase și în folosul patriei chiar, fiind-că cel înfrânat într'adevăr e capabil de ori-ce sacrificiu pentru binele patriei. Ar fi un lucru dumnezeesc dacă am face așa, cum zic: dar noi vedem, simțim cu toții, că cu cât evlavie și credință creștinilor scade, cu atât postul și înfrânarea încep a-și pierde din ce în ce mai mult valoarea lor. Cine mai postește în timpul nostru numai cu apă, sare și pâine? Nimeni. Dar cum să postească cineva așa fără a-i porunci cineva, vom vedea mulți cari nu se pot înfrâna, mâncând de fruct. Prin orase ar surde cineva, când l'ar întreba de cum-va postește. Doar abia pe la sate s'au mai păstrat ici-colea datinile cele vechi de a urma întocmai poruncei sf. biserici. Cum dar ne vom înfățișa noi frații, dacă nu postim, înaintea Celui ce însuși s'a înfrânat și a postit 40 de zile, sau, unii postind fac aceasta numai de ochii lumii întocmai ca fățarnicii, vai de aceștia căci își vor lua răsplată lor.

În numele lui Dumnezeu Celui milostiv și îndurat să ne exercităm în aceste sfinte exemple duhovnicești pe care ni-le recomandă Mântuitorul și prin care numai, ne putem apropia de Dumnezeu. Amin.

Constantin I. Mitru,
secretarul seminarului Iași.

PREDICĂ.

Și mulți așterneau vestmintele sale pe cale, alții tăiau ramuri de copaci și le așterneau pe cale, eară poporul cel-mergea înainte și pe urmă striga: »Osana fiul lui David.«

Mateiu, v. 21 v. 8. 9.

Iubiților Creștini!

Și cine e acesta pe care mulțimea popoarelor cu așa ne mai auzită onoare l-a întâmpinat astăzi? Cine e acesta căruia pruncii nevinovați îi cântau „Osana“? eară oamenii așterneau pe cale vestmintele lor? Cine e acesta la a căruia intrare în Ierusalim

s'a cutremurat toată cetatea? Acesta e cel născut din Tatăl mai înainte de a lumina luceafărul dimineții întâia-oară! Acesta e profetul cel mare care înainte s'a însemnat lui Moisi în cartea legii. Acesta e răsunătorul cel promis în cartea facerii. Acesta e mirele bisericii, despre care minunat versuește cântarea cântărilor. Acesta e acela despre care profetul Isaia zice: că în zilele lui orbilor se vor deschide ochii, urechile surzilor vor auzi, morții vor învia, schiopii vor sări ca cerbii, și limpede se va face limba gângavilor.

Însă vedea iubiților creștini, că doriți mai apriat a ști cine e acesta? căci asemenea omului, care deși

cu plăcere privește icoana soarelui în undele unei ape line, — totuși nu se îndestulează inima lui până nu ridică ochii săi să vadă însași fața soarelui celui luminător întru toată strălucirea sa, — așa și ochiul minții omeneste, care deși cu plăcere privește curgerea riurilor procești — dar' totuși nu se îndestulează până-ce cu lumina Evangheliei în mână, nu vede fața adevărului strălucind înaintea lui întru toată mărirea sa.

Deci luați aminte! Acesta e acela la a căruia naștere ingerii au cântat „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire“. Acesta e fiul Tatălui celui mărturisit la riul Iordanului, — acesta e acela, care a prefăcut apa în vin la nunta din Cana Galieii. Acesta e acela, care cu 5 pâni a săturat 5000 de oameni în pustie. Acesta e acela care a dat vedere celui orb din naștere, acesta e care pe cei bolnavi, schiopi, muți, surzi numai cu cuvântul i-a vindecat. Acesta este care pe fața lui Iair și pe fiul văduvei din cetatea Nain la porțile cetății când duceau mortul să-l îngroape l-a înviat. Acesta este profetul cel mare din Nazaret care pe Lazar cel mort de 4 zile l-a înviat din mormânt. O! auziți și cunoașteți că acesta e Iisus Cristos fiul lui Dumnezeu Mântuitorul lumii, care toate acestea, și alte multe minuni a făcut înaintea învățăcelilor săi „cari nu s'au scris în cartea aceasta; eară aceste s'au scris ca să credeți că Iisus este Cristos, și crezând vieață să aveți întru numele lui.“ (Ioan, c. 20 v. 30).

Deci cu dreptul i-se dă astăzi atâta onoare, cu dreptul se pun astăzi în mișcare vie, și toată cetatea Ierusalimului s'a cutremurat; căci a intrat Împăratul cel înainte vestit de profetul Zaharia care zice: „Bucură-te foarte fata Sionului! strigă fata Ierusalimului! eată Împăratul tău vine la tine drept, blând și însuși Mântuitor, călare pe asin și pe mânz tinăr.“ (e. 9. v. 9.)

Deci cu dreptul cântă astăzi pruncii cei nevino-vați cântare vrednică, strigându-i lui: „Osana! Osana bine e cuvântat cel-ce vine întru numele Domnului Osana întru cei de sus“!!

Dar' ce murmur, ce sgomot disonant turbură bucuria acestei mărețe festivități?... ce șuerături înfiorătoare ca de șerpi veninoși se aud printre strigătele de bucurie ale pruncilor nevinovați? Ah! aceste sunt expresiunile urei și ale invidiei reuțăcioase ale satanei celui viclan, care de astă-dată nu în formă de șarpe amăgitor ca oare-când în rai, ci în ființe îndărănice de nemulțămitori intrând, în toate părțile vărsă veninul cel omoritor oamenilor. Sfântul evanghelist Matei cu întristare ne descrie aceasta întâmplare cu următoarele cuvinte: (c. 21. v. 15.) „Eară Archiereii și cărturarii, văzând minunile care făcuse Iisus și auzind pruncii strigând în biserică Osana! s'au mâniat“.

Așa, s'au mâniat? dară pentru-ce s'au mâniat. Din invidie iubitorilor creștini, din ură pentru faptele cele mărite și minunate ce făcea Iisus, și din invidie pentru învățătura adevărului, pe care ei nu o puteau suferi; căci erau faptele lor rele, grăește Sfânta Scriptură, pentru aceea zice Sfântul Evanghelist Matei (c. 26. v. 3. 4.): S'au adunat Archiereii și cărturarii și-au făcut sfat, ca să prindă pe Iisus și să-l omoare.

Aceasta e dară mulțămirea și recunoștința pentru nenumăratele faceri de bine, pe cari le-a răversat peste toți oamenii? Aceasta e răsplata care o au pregătit oamenii, Archiereii și cărturarii pentru acela, care ziua și noaptea a asudat întru vestirea învățătorei cei mântuitoare? Auziți! acum se pregătește crucea pe

care vor să-l omoare, — și cuele de fer cu cari vor să-l pronească pe dânsa, se fabrichează în focul cel ațțetor de furia mâniei, — cununa de spini se împletește, cu care vor să-l încoroneze pe Împăratul Împăraților. Sbiciurile se pun la îndemână cu cari vor să-l bată peste spate, — se caută trestia cu care vor să-l lovească peste cap, și oțetul se amestecă cu fere cu care vor să-l adape, pe cel-ce le-a isvorit lor apă din piatră și i-a adăpat pe ei în pustie. Și toate aceste le-a pregătit invidia și ura; toate aceste le-a săvârșit, pisma iubitorilor creștini, încă dela început. Așa Cain a omorât pe fratele seu Avel, — așa fii lui Iacov patriarcul au aruncat pe Iosif de viu în groapă, apoi l-au vîndut Ismailtenilor. Așa Saul a gonit până la moarte pe David cel erou, fiindcă l-au lăudat fetele lui Israil. Așa Archiereii și cărturarii s'au sfătuit astăzi numai din ură și invidie să omoară pe Iisus Mântuitorul.

Dar' luați iubitorilor creștini istoria lumii în mână și vedeți, au nu aceste două, ura și invidia au persecutat tot ce a purtat nume bun? au nu au surpat aceste tot ce a fost înălțat pe pământ? Au dărmat tronuri, au prăpădit eroi, au sfărâmat popoare, au nenorocit și nenorocesc și astăzi întreaga omenime? fatala ură și invidia? Aceste patimi mai nainte născute în inima satanei făcură de protopărinții neamului omenesc de au pierdut fericirea raiului, și pentru sine și pentru următorii lor, și tot aceste, ura și invidia, astăzi au pregătit moarte celui-ce a fost trimis dela Dumnezeu Tatăl, ca să arate oamenilor calea pe care vor putea deveni earăși la fericirea cea dintăiu, și la vieața vecinică.

Veniți drept aceea iubitorilor creștini, veniți cu toții la sfânta biserică în zilele săptămânei ce urmează ca să vedeți — câte au uneltit ura și invidia asupra celui mai sfânt și drept! să auziți ce a fost în stare a faptui ura chiar și asupra fiului lui Dumnezeu, asupra mielului celui mai blând, care a ridicat de-asupra noastră osânda păcatului celui strămoșesc! Veniți! veniți cu toții ca dimpreună cu sfânta noastră biserică dreptcredincioasă în cântări de tânguire să serbăm aducerea aminte de înfricoșatele patimi ale Mântuitorului nostru și cu plângere să-l petrecem pe cel mai mare până la cruce, până la mormânt — să plângem mai vîrtos pentru ale noastre păcate, și curățindu-ne inimile de ură și invidie, să cerem iertare dela Cristos fiul lui Dumnezeu; ca învrednicindu-ne să putem ajunge și a serba și luminata învierea lui. Amin.

Iosif Suciu,
preot em.

Cuvântare occasională

ținută de parochul Constantin Isfănescu în biserică din Secusigiu, la 25 Martie a. c. din incidentul iubileului său preoțesc de 50 ani.

„Binecuvîntează, suflete al meu pe Domnul, și nu uita toate răsplătirile lui“.

(Ps. c. 104. v. 1).

Timpul trece, ear' noi, iubitorilor Creștini, cu încetul ne schimbăm printr'însul, după zisa pro-rocului: „Trece chipul lumii acesteia“. Cei bătrâni se duc la odihna de veci, eară cei tineri, ocupă locul lor. Și precum se schimbă timpu-

rire, așa se schimbă oamenii, viața și toate florile câmpului.

Dară ori-cum sunt supuse toate cele din lume schimbărilor, pururea avem datorința sfântă a mulțămii lui Dumnezeu pentru toată darea cea bună și tot darul desevirșit primit dela dînsul, și apoi să cerem și mai departe ajutorul lui preainalt.

Stăpânitorii, adevărații împărații și regii fac multe și felurite bunătăți, cu mii și mii de supuși de ai lor; pe unii îi grațiează dela moarte, pe alții îi disting pentru vitejii; unora le dăruiesc bunuri, eară altora, ranguri, titluri și altele. Și toate aceste, ce sunt față de bunătățile, ce le primim dela Dumnezeu? Așa zicînd, — nimica; pentru-că aceste trec, eară bunătatea lui Dumnezeu rămâne în veci. Deci tot momentul din viața noastră este vrednic de mulțămii lui Dumnezeu. Totuși iubiților Creștini, sunt momente însemnate în viața omului, care în mod sîrbătoresc ne fac bîgători de seamă la împlinirea acelei datorințe de mulțămire, cînd ne stau acumulate în vedere toate bunătățile dobîndite într'un șir îndelungat de viață.

În fața unui atare moment stau eu astăzi, cînd din mila lui Dumnezeu împlinesc 50 de ani în preoție.

Astăzi, adevărații în ziua Bunevestiri sunt 50 de ani, de cînd am fost sfințit de preot, prin Patriarchul de pie memorie Raiacici în Carloveț, în lipsa de arhieriei pe aici.

Mai întîi am slujit ca preot la Biserica cu hramul Sf. George din Fabricul-Timișoarei trei ani și jumătate; la cea din Fenlac 1 $\frac{1}{2}$ an; la cea din B.-Comloș 2 ani și după reposarea bunului meu tată de pie memorie, am venit aici, în locul meu natal, în mijlocul vostru iubiților Creștini, unde chiar și moșul meu a slujit părinților voștri, și unde și la bine și la rău, stau la sf. Altar de 43 ani.

Cum mi-am împlinit eu direcția mea preoțească: e dovadă această măreață casă alui Dumnezeu, întru care ne rugăm; e dovadă școala de lângă ea; așezămintele culturale și voi iubiții mei, despre cari cu mîndrie pot spune, că sunteți un popor ales al lui Dumnezeu, întru care pînă în ziua de astăzi nu a intrat duhul lumii cel rău, ce, durere, a pătruns multe și nenumărate comunități de ale noastre. Dară „să nu fie a lăuda fără numai în crucea Domnului!”

O, și ce scump moment este acesta pentru mine, cînd în acest chip pot da mulțămii lui Dumnezeu pentru bunătățile primite dela dînsul în chemarea mea sfântă în restimp de 50 de ani! Așa și pentru rostul vieții mele, nu îmi rămîne, de cît să implor ajutorul lui Dumnezeu!

Și fiindcă depindem dela el trupește și sufletește, astfel implor ajutorul Lui îndoit.

Implor tîria trupească și sufletească, ca cît mai am să petrec între voi, să petrec în pace, întreg, cinstit, sănătos, drept îndreptînd cuvîntul adevărului!

Implor ajutorul lui, asupra conliturgistorilor; asupra corpului didactic; asupra antistelor bisericești și civile și în sfîrșit asupra voastră tuturor iubiților fii sufletești.

Și acum, Atotputernice Doamne, care ești Stăpînul vieții și al morții, căruia slujesc toate cetele îngeresti, Ție mă cuceresc; Ție mă plec, Ție mă închin, primește mulțumita mea de astăzi. Știu, că de aceea mai uns, ca Ție să-ți slujesc; Ție îți comand toată viața mea.

Părinte sfinte, Tată ceresc! rogu-te, lasă ca toate bunătățile tale revărsate asupra mea să le apreciez aici pe pămînt, ear' răsplata acelora, să o gust în viața de veci. Amin.

CRONICA.

* *Sedință consistorială.* Statutul Organic în §. 121 p. 11 prescrie, că „după moartea episcopului Senatul bisericesc are datoria a ocupa conducerea eparchiei, a înștiința pe mitropolitul și pe guvernul țării despre moartea episcopului . . . a stărnii ca în decurs cel mult de trei luni dela reposarea episcopului să se convoace sinodul eparchial pentru alegerea episcopului.” Eri în 30 Martie s'a întrunit Senatul strîns bisericesc ca să-și îplinească această datorie.

Sedința a decurs cu demnitatea ce o pretinde pietatea față de decedatul episcop și prestigiul unui Consistor constituit din bătrânii diecesei.

Părintele archimandrit Augustin Hamsea, care a fost în timpul din urmă incredințat cu conducerea interimală a afacerilor presidiale, a făcut mai nainte declarațiunea, că încetînd prin moarte mandatul primit dela regretatul Preasfințit episcop Iosif Goldiș, dînsul se retrage dela afacerile presidiale și propune aplicarea alineatului 2 din §. 118 al Statutului Organic, care prescrie astfel:

„Murind episcopul fără a fi denumit locțiitor, afacerile aceluia-și le va esercita cel mai bătrîn asesor *ordinar* consistorial din partea preoțească.” În cazul dat cel mai bătrîn asesor *ordinar* este P. C. Sa părintele protosincol Ioan I. Papp, prin urmare propune să se însărcineze părintele protosincol Ioan I. Papp cu conducerea afacerilor bisericești ale consistorului pînă la alegerea de episcop.

Părintele vicar episcopesc Vasilie Mangra se alătură la această propunere cu următoarea declarațiune dată la protocol:

„Fără să abandonez basa principială sau să renunț la titlul de drept al vicarului episcopesc, ales de către Sinodul eparchial și întărit prin episcopul diecesan, ci, din motivul divergenței de păreri asupra concordanței §-lui 118 cu §. 142

din Statutul Organic și pentru observarea dispozițiilor pozitive ale legii, mă alătur la propunerea, că până la alegerea noului episcop, în sensul §-lui 118, alineatul 2 din Statutul Organic, conducerea afacerilor bisericești o eșerciază împreună cu consistorul P. C. Sa părintele protosincel Ioan I. Papp, ca cel mai bătrân asesor ordinar consistorial din partea preotească“.

După schimbarea acestor declarațiuni, Consistorul în unanimitate însărcinează cu conducerea afacerilor Consistoriale, pe timpul văduviei scaunului episcopesc, pe P. C. Sa părintele protosincel și asesor consistorial Ioan I. Papp.

* **Substituirea.** Substituirea P. C. Sale Archimandritului Augustin Hamsea s'a comunicat la timpul său subalternilor prin următorul act:

Nr. 3/1902 pres.

Prea Onorate Domnule!

Din cauze sanitare având a Ne îndepărta din Arad pe durata acestei absențări cu conducerea afacerilor oficioase dela Consistorul Nostru arădan, am însărcinat pe Prea Cuviosul părinte archimandrit Augustin Hamsea.

Despre, ce P. O. D-Ta spre știre și orientare ești încunostuitat.

Arad, la 15/28 Ianuarie 1902.

I. Goldiș,

episcop.

* **11 April.** La seminarul diecesan sa ținut festivitatea pescrisă pentru aniversarea sancționării legilor din 1848. Discursul festiv l-a ținut d-l Dr. Teodor Botiș.

† **Necrolog.** Subscrișii cu inima frântă de durere aducem la cunoștință trecerea pîn viață a iubitului nostru frate și unchiu a Prea Sfinției Sale Domnului Iosif Goldiș, Episcop gr.-or. român al Aradului, Orăzii-mari, Ienopolei și Hălmagiului, precum și al părților adneceate din Banatul-Timișan, membru al casei magnaților, membru corespondent al Academiei Române din București, etc. etc. întemplată Sâmbătă în 23 Martie (5 Aprilie) 1902, în vîrstă de 66 ani și în anul al 3-lea al păstoririi Sale Archierești. Rămășițele pămîntești ale scumpulni nostru defunct se vor așeza spre vecinică odihnă Luni, în 25 Martie (7 Aprilie) a. c. din biserica catedrală aradană la sfânta mănăstire Hodoș-Bodrog. Arad, la 23 Martie (5 Aprilie) 1902. Petru Goldiș ca frate, Ioan Goldiș și soția Ella ca nepoți, Eva Goldiș, vîd. Nădăban ca soră, Dimitrie Nădăban și soția ca nepoți, Saveta Goldiș măr. N. Muscan ca soră, Dimitrie Muscan și soția Roza ca noră.

* **ABC-darul** de Iosif Moldovan și consoții a apărut deja de sub tipar în ediția a III-a îndreptată. — Comandele se pot face la administrațiunea tipografiei diecesane din Arad.

Concurs.

Pentru întregirea în mod definitiv a vacantei parochii de clasa a II-a din Leucușești, tractul Belințului, se eșcrie concurs cu termen de 30 de zile dela întâia publicare în organul diecesan „Biserica și Școala“ din Arad.

Emolumentele împreunate cu acest post de preot-paroch sunt: 1. Sesiunea parochială constatătoare din 26 jughere pămînt arător; 2. Intregirea dela stat 514 cor. 24 fil., pentru reflectanți cu eșcalificație sub VIII clase; 3. Birul preotesec, după cum este fixat în fasiunile așternute în scopul congruei și 4. Stolele usuuate.

Concurenții la acest post au să-și instrueze petițiile lor în sensul legilor noastre în vigoare așa, ca să iasă mai pe sus de ori-ce îndoeală la iveală că au eșcalificația recerută pentru clasa a 2-a și în termenul concursual să se prezenteze într'o Duminecă ori într'o sêrbătoare în sf. biserică din Leucușești, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, eventual în serviciul dumnezeesc și în oratorie.

Concursele au să le aștearnă comitetului parochial pe calea oficiului protopresbiterat gr. or. rom. din Belinț (Bélincz, Temes-megye.)

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: GERASIM SÈRB, m. p. protopresbiter ort. rom.

—□—

Pentru îndeplinirea parochiei de clasa II din Miniș protopresbiteratul M.-Radna se eșcrie concurs cu termen de alegere de 30 de zile dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Dotățiunea se compune din folosința alor 8 jughere pămînt arător pentru folosința izlasului, comuna politică solvește la an 24 coroane, birul și stolele îndatinate, și eventual întregirea dotației din vistieria statului.

Dela recurenți se cere: eșcalificațiunea prescristă în § 15 litera b) a Regulamentului pentru parochii, să se presinte în sfânta biserică din loc, cu observarea § 18 din Regulament; ear petițiunile instruate cu documentele prescriste să le trimită P. O. Dn. protopresbiter al Radnei.

Miniș, din ședința comitetului paroch. ținută la 17/30 Martie 1902.

Petru Pelle,

ad. par. preș. com.

Antoniu Coșa,

not. com. par.

În conțelegere cu: VASILIE BELEȘ, adm. protteral.

—□—

Pe basa ordinului Ven. Consistor diecesan de sub Nr. 3780/901 se eșcrie concurs pentru postul învățtoresc dela școala elementară confesională din Soroșag, protopopiatul M.-Radnei, cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala.“

Emolumentele sunt: a) În bani gata 300 cor.; b) Cvtartir cu intravilan; c) 30 jugere pămînt estravilan; d) Lemne de încălzit după trebuință din pădurea învățtorescă.

Concurenții au să-și subștearnă recursele, ajustate cu documentele prescriste anume și optarea de cvinevenal, conform §-ului 14 din instrucțiunea înaltului minister reg. ung. de culte și instrucțiune, — la subscrisul protopop-inspector de școale în Arad, până la încheierea concursului, și a se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătoare în sfânta biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, avînd alesul învățător a îndeplini și funcțiunea de cantor.

Soroșag, din ședința comit. par., ținută la 17/30 Noemvre 1901.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VASILIE BELEȘ, m. p., adm. protop. și inspector de școale.

—□—